

דם הנדה פרק שביעי נדה

נה.

מסורת הש"ס

[illegible]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אי מה וכו' ממסמא כדאיתא במסכת שבת:
(ו) תוס' ד"ה אפן ממסמא פ"ה.
(ז) כן הוא בפ"ה ריש פ' ר' עקיבא:
(ח) בא"ד מטעם משא דבשמעתין ממעט: (ד) ד"ה מיתבי וכו' צטר המת שיצט:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
 [א] תוב' ד"ה חוץ וכו' דא"כ
 תקשה ליה קרא. כ"ז עין מור דף
 ג. ע"ז דמוק' סג לרעה אחרינא
 יעוש' מוס' ד"ה או בעלם וכו'
 ודוק: [ב] ד"ה שמה כו' אלף
 ודמתיב דא כפרה בקדשים ועור.
 וכלי ועי' ע"ז דף כט ע"ז מוס'
 ד"ה כפרה וכו' וז"ע ודוק:

מוסף רע"י

הובא בסוף המסכת

תום' הרא"ש

[illegible]

בדמיוניי עלי לקמן בפרק בת
ההגדים וטמאים שומאים
דבשמעתין ממעט ליה
מאירי והיסטור
דאבן מוסמא
דמימי רגלו ודס

א' מה. משא נדה חמור לטמא אצל^(א) מסמא אצל גדולה המושמה על הכלים ונדה נשאת עליה מטמאה בגדים שחת האצל כדאמר בתורת כהנים^(ב) אף משא דמה חמור לטמא באצל מסמא דיש מטמא במשא ואינו מטמא באצל מסמא^(ג) במסכת שבת בפרק רבי עקיבא (דף פב:)

דאמיריגן במשא כולי עלמא לא פליג
דמטמא יי פליגי באבן מסמא דאין
משאו אלס בדבר הראוי לינשא אלס
גדולה אינה מטלטלת להיות הטומאה
שיטת עושה וגבי זב חסד דרביה
קרא: והנשא אוס. במשכב הזב
כתיב ומשכב הזב הישא על אבן
סמא מטמא כלים שחתיפה דמפרש
בחורת הכהנים וכתיב אותם למעוטי
דמה: לכל טומאות הפורשות. לא
שנא לח ולא שנא יבש: דמפרך
אפרוסי: שיבש יותר מדאי לר' יוחנן
טבור דרומיה דעס צעינ ועסל לא
מיפרך: דאקמח. לשון טחינה כקמח:
חור מן השינים. והא שינים דומיא
דעסל הן וטהורין וקשיא לתרוייהו:
שינים לא בצראו עמו שגדלין לאחר
זמן: אין גועו מחליף. אם ניטל אינו
חור: הגלודה. בהמה שנקלף עורה
מפני טורח מלאכה או מחמת שחין:
דקן ר"מ מכשיר. ואינה טרפה
דהדרא בריא אלמא גועו מחליף:
אדאי וכו'. עד שהוא חור וגדל:
שליט זה אויירא ומסא. הלכך טרפה:
שטיחין. מרדעא לחמור: והכמים
פוסלין. דלא הדרא בריא אלמא אין
גועו מחליף: קריי עלה צאנא.
מתקשה בשרה ועשה כעור: אסיפא.
סיפא דואלו שעורותיהן כבשרן:
וכולן. העורות שזנו חכמים להיות
מטמאין כבשר צי' העור והרוטב:
שעבין או הילך בן כדי עבודה.
דרך שרגילין לתת עור לפני דורסן
ושיעור עבודה מפרש ס' בצרכות
(ד' טו) ובפסחים (דף מו.) כ"ו מיל:
טבורין. שצטק מתורת בשר: יי עבדו.
נמי טהור דהא צטילה: נעשה מקומו
ללקא. כלומר רושם נראה זה חריץ או
גומא ואין כולו חור אלס שער ואפורין
אין נטילתן ניכר: לאחריס. לזב: שעיר
המשחלה. גורס טומאה למשלחו דכתיב
(ויקרא טו) והמשלח את השעיר וגו':
שרץ מטמא במגע ולא במשא:
נצלה

מהומי צלחת: ארל הזון

שהוא טמא והלא דין הוא לאחרים גורם טומאה ל
המשתלח יוכיח שגורם טומאה לאחרים והוא עצם
תתמה על זה שאע"פ שגורם טומאה לאחרים הוא עצם
לימד על הוזה שהוא טמא ואימא ה"מ במגע אבל במש
אמר רב ביבי בר אבא במגע לא איצטרך קרא

פ"ה וקשה למה ר"י וקשה אד"כ" תקשה ליה קרא דלא זכא
א"ל אמר רב אדא. אינו חוזר צו ממה שאמר אלף מפרש
 בהנאה דגמרינן (ע"ז דף כט:) שם שם מעגלה ערוס
 ללמד שקשה עליהם טומאת כלי יותר משפיות דמים (דף כז.)

נמי לא נפקא באלא מדמכתיב זה כפרה בקדשים⁶ ועוד קדשים בשור הנסקל לא יוכל להנחת עורו דלא אחי מצשרי: **בשר** נג העור והרוטב (חולין קמח): **בשר** מן החי אינו מטמא בזהל מה מ אחד דגונו מחליף משמע חוזר לגמרי וזה אינו עושה בבשר אביו כיון דמעט ילפיין יומא בזהל ליטמא מה עטש שאינו עושה חליה אחד שמסר: **שעיר** המשתבח יובת. ואם תאמר ולימא דס וי"ל דאין זה יוכיח כיון שיש לו לדם טומאת משא כמו נדה וה"ל

והייתי אבן חדא ושמואל ד פוס גורא ועוד אמאי נקט אבא אפי' דמי כיון שמונה על גבי
 ד' והיניא אבן גדולה שמונתה על הכרסין הדוב יושב עליה וכבדה דלי כן שדוח אוני ממכדו
 קלה. ואשת דבחי' אברהם אבן סוסמא מלך המעבכ כפי' ולכל מקום משמע דהוי כעין סוסמא
 גנושא אותה רבפי' תירוקה נמי נתן מטאקין במשד ד שמונה הכשר ומפרש בגמרא מאי משא
 בני כן פליגי אבא סוסמא ובכשהני נמי קתי' הו' היסטין. ומתוספתא: כלים קתי' אין סוסמא
 וכן אבן סוסמא היסטרי היני משא דפסמפס פ' העור הורוסיטא ונא' ונשאל על פסמ. היסטרי.
 הדת חתן אותה והילכין על הדוב וחי' משמע פ' כלים. למעלה מכל אבן וזו על ד' ודקרו
 ידן סוסמאין במגזי ורשמיא. למעלה חתן מרכב שמוע מטאק חתא אבן סוסמא כגון שהמרכב

(א) 5'ל דומיא דמיתה שאינו עושה חליפין ובשר עושה חליפין ותי' דהתם ר"ל דאינו דומה למיתה דאין גזעו מחליף כלל ומיהו כו'.

אבן מסמא. (3) פ"ה אבן
וכלי תחת האבן וטמא
ממפיק אבן מסמא מוכל
האבן צמות כותים (לעיל לג.)

אִי מִה הָיָא *מִטְמָאה בַּאבִן מִסְמָא אָף מִדּוּדָה
נָמִי מִטְמָאה בַּאבִן מִסְמָא אָמֵר רַב אִשִּׁי אָמֵר
קָרָא וְהִנּוּשָׁא אוֹתָם אוֹתָם מִיעוּטָא הוּא;
וּבִשְׂר הַמֶּת: מִגֵּלָן אָמֵר ר"ל אָמֵר קָרָא לְכָל
טוֹמְאוֹתוֹ לְכָל טוֹמְאוֹת הַפּוֹרְשׁוֹת מִמֶּנּוּ רַבִּי
יוֹחָנָן אָמֵר ³אוּ בְעֵצָם אָדָם אוּ בִקְבֵר אָדָם
דּוּמִיא דְעֵצָם מִה עֵצָם יֵבֶשׁ אָף כָּאֵן יֵבֶשׁ
מֵאִי בִינִיּוֹהוּ אִיכָא בִינִיּוֹהוּ דִּאֲפִרְךָ אֲפִרּוּכִי
מִיִּתְיִבִּי ²בִּשְׂר הַמֶּת שְׁהוּפְרֵךְ מִתּוֹר הַתָּם
דִּאֲקָמָה וְהוּי עֲפָרָא מִיִּתְיִבִּי ⁶דְּכָל שִׁבְמַת
מִטְמָא חוּץ מִן הַשִּׁנִּיּוֹם וְהַשְּׂעִיר וְהַצִּפּוֹרִן
וּבִשְׂעֵת חֲבוּרָן הִכֵּל טָמֵא אָמֵר רַב אֲדָא בִּר
אֲהֵבָה דּוּמִיא דְעֵצָם מִה עֵצָם שִׁנְבְּרָא עֵמּוּ
אָף כֹּל שִׁנְבְּרָא עֵמּוּ וְהֵאִיכָא שְׂעִיר צִפּוֹרִן
שִׁנְבְּרָאוּ עֵמּוּ וְטַהוּרִין אֵלָּא אָמֵר רַב אֲדָא
בִּר אֲהֵבָה דּוּמִיא דְעֵצָם מִה עֵצָם שִׁנְבְּרָא
עֵמּוּ וְאִין גִּזְעוּ מַחֲלִיף אָף כֹּל שִׁנְבְּרָא עֵמּוּ
הָאִין גִּזְעוּ מַחֲלִיף יֵצְאוּ הַשִּׁנִּיּוֹם שְׁלָא נִבְרָאוּ
עֵמּוּ יֵצְאוּ שְׂעִיר וְצִפּוֹרִן שְׁאֵף עַל פִּי שִׁנְבְּרָאוּ
עֵמּוּ גִזְעוּ מַחֲלִיף וְהִרִי עוֹר דִּגְזָעוּ מַחֲלִיף
⁷וְתַנְּנָן ⁸הַגְּלוּדָה רַבִּי מֵאִיר מִכְשִׁיר וְחֻכְמִים
יְפֻסְלִין וְאִפִּילוּ רִבְנָן לֹא קִפְסִילִי אֵלָּא דִּאֲדַחְבִּי
וְהִכִּי שְׁלִישׁ בֵּה אִיּוֹרָא וּמִתָּה וְלַעֲוֹלָם גִּזְעוּ
מַחֲלִיף ⁹וְתַנְּנִין אֵלּוּ שְׁעוֹרוֹתֵיהֶם כִּבְשָׁן יְעוֹר
הָאֲדָם הָאֵא אֵיתֵמֵר עֲלָה אָמֵר עוֹלָא דְבִר
תּוֹרָה עוֹר אָדָם טַהוֹר וְמֵאִי טַעֲמָא אֲמַרו טָמֵא
גִּזְרָה שְׂמָא יַעֲשֶׂה אָדָם עוֹרוֹת אֲבִיו וְאִמּוֹ
שְׂמִיחִין לַחֲמוּר וְאִיכָא דֹאמְרִי הִרִי עוֹר דֹּאִין
גִּזְעוּ מַחֲלִיף ¹⁰וְתַנְּנָן וְחֻכְמִים פּוֹסְלִין וְאִפִּי רַבִּי
מֵאִיר לֹא קָא מִכְשֵׁר אֵלָּא דְקִרִיר בִּשְׂרָא וְחִיּוּ
וְלַעֲוֹלָם אִין גִּזְעוּ מַחֲלִיף וְאִמֵּר עוֹלָא דְבִר
תּוֹרָה עוֹר אָדָם טַהוֹר כִּי אֵיתֵמֵר דְּעוֹלָא אִסְיָפָא
¹¹אֵיתֵמֵר "וּכּוֹלֵן שְׂעֵבֶדֶן אוּ שְׁהִילֵךְ בֵּהן כִּדִּי
עוֹבֵדָה טַהוּרִין ¹²חוּץ מִעוֹר אָדָם וְאִמֵּר עוֹלָא
דְּבִר תּוֹרָה עוֹר אָדָם כִּי עֲבָדוּ טַהוֹר וּמֵה
טַעֲם אֲמַרו טָמֵא גִזְרָה שְׂמָא יַעֲשֶׂה אָדָם עוֹר
אֲבִיו וְאִמּוֹ שְׂמִיחִין וְהִרִי בִשְׂר דִּגְזָעוּ מַחֲלִיף
וּטְמָא אָמֵר מִר בִּר רַב אִשִּׁי בִשְׂר נַעֲשֶׂה
מִגֵּלָן דִּתְנִיא ¹⁴וּזְבוּ טָמֵא לִימִד עַל הוֹזֵב
חֲרִים גִּזְרָם טוֹמְאָה לְעֵצָמוּ לֹא כ"ש ¹⁵שְׂעִיר
לְאַחֲרִים וְהוּא עֲצָמוּ טַהוֹר אָף אֲתָה אֵל
מֵאֵה לְאַחֲרִים הוּא עֲצָמוּ טַהוֹר ת"ל וּזְבוּ טָמֵא
ה"מ כִּמְנַע אֲבָל כִּמְשָׂא לֹא מִיִּדִּי דְהוּא אֲשֶׁרֶץ
לֹא אִיצְטְרִיךְ קָרָא דִּלָּא גִרַע מִשְׁכַּבְתָּ זֶרַע
כִּי

קשה ליה קרא דאז בעצם אלא נראה דלר"ל לח

אבן מסמא. (פ"ה אבן המונחת על גבי יתדות חזי יושב עליה וכלי תחת האבן וטמא מוכל אשר יהיה תחתיו וקשה דבט"כ ומפיק אבן מסמא מוכל המשכב וקרא דוכל אשר יהיה תחתיו מוקי בצפרק צנות כותים (לעיל לג.) לעליונו של זצ ובט"כ מוקי לה בצמרב ועוד דאי מוכל אשר יהיה תחתיו נפקא אס כן אפילו כש שאינן ראויים למשכב ומושב נמי ובצורת כהנים מונח בצדדי צדלים שאינם ראויין למשכב ומושב אין להם אפילו טומאה קלה ועוד אחאי נקט אבן אפילו דף על גבי יתדות נמי ועוד מדקרי ליה מסמא משמע לשון שימה ומפיש רבינו חס ורבינו שמואל דאבן מסמא היינו אבן גדולה שהיא כבדה בגדים תחתיה וכבדה כל כך עד שאין יכיר כובד הזו היושב עליה ועל הבגדים ואין זה אלא טומאה קלה כדפי' לעיל והשתא אחי שפיר דמייית צפ' צמרא (לקמן טט.) והייתיאת אבן חדא ושומת על פוס גוצא שזריכה שימה וחתוי לפי שאינה קלה לטלטל אך קשה דבט"כ מרבה אבן מסמא מוכל המשכב מטעם משכב ומושב ובכל הש"ס משמע דהוא מטעם שא (ו) ובשמעתין ממעט לה והוסיף אהוסם וכן לקמן בצרק צמרא (דף טט:)

תנן הוצ' והוצ'ה מטמאין במשא ע'
שימוק השצר ומפרש בגמרא מאי
משא אכן מסמא ובשבת פרק רבי
עקיבא (דף פב:) קאלמא כי פליגי
בזאכן מסמא ובמתניתין קמי' ה' היסט
ובתוספתא דלילס' מניא הוא טומאה
לכלי חרס אלא מאורו ובהיסטו על
גבי אכן מסמא והיסט היינו משא
דלמרינן בהעור והרוטב (חולין קנד):
אטו נושא לאו מסקי הוא ועוד אי
היסט מטעם משכב ומושב הא אמר
בפרק ר' יו"ל (שבת פד:) דלמדך כלי
חרס טעור וי"ל דמשא שקרא בכל דהס'
משא היינו כגון דמא דטעור או רגלו
מחת האכן והוצ' או דס הנדה על
האכן דנראה דטעור נשא את הוצ'
או את הדס אזל כלים מחת האכן
והוצ' יושב עליה הוי מטעם משכב
ומושב והא דתנן במסכת זבים (פ"ה
ה"ב) כילד אכזבה של ז' מחת הנדבך
הטעור מלמעלה כי נראה דהיינו
היסטו על גבי אכן מסמא דתוספתא
וכגון שהנדבך דומק אכזבה של ז' דאי
לאו הכי הוי כאלו היה חויר צין
אכזבו לנדבך דאין כאן טומאה כלל:
מיריבי בשיר המות שהופך
מהור. וק"ל וילמא ר' יוסי היא דלמר
במתני' בשר (ו) שיצט טעור וי"ל
דלא אמאי כרבי יוסי מדקמי' הופך
ולא קמי' שיצט: **חולין** מן השנינו

וְלֹא נִרְאָה לִדְרָגָל לַחֹד פֶּרֶךְ וּפְשִׁיטָא דְשֵׁינִים חִינִס כְּבָל עֹסֶה
 בְּלֶךְ מַעַט מַעַט: **שְׂמָא** יַעֲשֶׂה שְׂמִיחִין, וְאִם וְהָלַךְ מִתְּאֵסֵר
 וְיִלְכֹּט דְטוֹמָא חֲמִירָא לְהוּ טַעֵי דְכֹאֲמֵר בְּפֶרֶק ז' דְיוֹמָא
 נִרְאָה דְעוֹר אִינוּ כְּבָל זֶשֶׁר לִיאֲסֵר בְּהִנָּה פ' דְהָא עֵגְלָה עֲרוּפָה
 בְּרִין בְּהִנָּה לֵאחֹר וְיִקָּח וְיִזְכֹּר וְיִחַח כִּפְרָה וְיִשְׁתַּח לְדִלְעִינְתָּ
 ה' מִקְּדוֹשׁ צִבְרוֹת וְיִקָּח נִזְיוֹן מִחֵיבֵי. ה' קָשָׁה רַעֲשִׁים דְכֹאֲמֵר בְּסוֹף
 אִינוּ עוֹשֶׂה חֲלִיפִין אֶף כֹּל כו' וְזֶשֶׁר עוֹשֶׂה חֲלִיפִין וְיִתֵּן דִּלִּין הֵכֵל
 וְעוֹשֶׂה חֲלִיפִין מִשְׁמַע שְׂגָדֵל קָמָה וְלֹא לְגַמְרִי וְהוּ אֶף בְּזֶשֶׁר וְאִם
 וְנִמְעַט אִפְּלוּ זֶשֶׁר וְיִלְכֹּט דְשִׁמָּה גַם עֹסֶה מִתְחַזֵּק אִלּוּ דְלֵל מַעַט
 ה' יוֹמָה שְׁגוֹרָם מִשְׁכַּב וּמוֹשָׁב לְגִדָּה וְדִמָּה אֲמַעֲטִי לְעִיל מִיַּיִיחֹר
 י וְזֶכַּר כְּמוֹ דֵּם הִנָּה אֲבָל שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח אֵין לוֹ שׁוֹם טוֹמָא כְּלָל:
 ר

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

א [מ״י] פ״א מהל' טומאת
הכלה ו:
א ב ג מ״י פ״א מהל' טומאת
מת הכלה י:
יב ד ה מ״י שם הל' יג:
יג ו מ״י פ״ט מהלכות שחיטה
הכלה ז סגן שפין כג עוש״ע
י״ד ס״י נט טע״ף א:
יז ז מ״י פ״ח מהלכות טומאת
מת הכלה יא:
יח ח מ״י פ״א מהלכות אבות
הטומאה הכלה ט:
יט ט י מ״י פ״ג מהל' טומאת
מת הכלה יא:

תורה אור השלם

1. וְכָל הַנֶּגַע בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה:
תַּחֲתֵיךָ יִסְמָא עַד הָעֵרֶב
וְהַנֶּגַע אֹתָם יִכְסֶּה בְּגָדֶיךָ
וְרֹחֶץ בְּמֵים וְשֹׁמֵא עַד
הָעֵרֶב:
2. אֲוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יֵגַע בְּכָל
שָׂרָא אֲשֶׁר יִסְמָא לוֹ לֹא בְּאָדָם
אֲשֶׁר יִסְמָא לוֹ לְכָל שְׂמָמָת:
וְיֹאדָה כֵּן
3. וְכָל אֲשֶׁר יֵגַע עַל פְּנֵי
הַשָּׂדֶה בְּחֹלֵל חֵרֵב אֹו בְּמָת אֹו
עֵצִים אֲדָם אֹו קִבְרֵי יִסְמָא
שְׁבַע יָמִים: בְּמִדְרֵי טֹו יִסְמָא
4. דְּבֹרָ אֵל גְּבִי יִשְׂרָאֵל
וְאִמְרָתָם אֱלֹהִים אִישׁ אִישׁ
יִיְהִי זָב מִבְּשֹׁר זֹוּב שְׂמָא
יִיְהִי:
וְיֹאדָה כֵּן

תום' הרא"ש (המשך)

ויהי תחת האבן וכן באו
ויושב על גבי האבן ואחר
כן ירי וזה מלילי וזה
ההוא ורש"י ע"ה בעוד
שהמרכב תחתיה נטמא
הטהור מחמת המרכב
הזה. ורבי ר' שמשון
ה"בית ד' הושיע על הכלי
האשר של על הוב און לי
לא אבן שישו עלי ונגע
ב מיין לעשרה מושבות ו
על גב זה ואפי' על גבי אבן
האשר של על הוב און עלי
הוא נטמא. מקום שהוב
ויושב ונטמא יושב הטהור
ניטמא. און לי אלא בן
השבוש ורש"י ע"ה מיין
לעשות רש"י כמלא. ח"ל
כלי לעשות רקס כמלא
כלומר אפי' נתרקן והכל
העליון כגון שער והכל
לי און לי אלא משכב
ומושב מרכב מיין ר' מר
אלמא בדבר זה מרכב
המביע מבוש של ו
למכירה ידעוהו על שמו
תחת און מרכבו ונטמא
עליו הכא מוכח והנשא
אחור ורש"י הנשא מלא
הנשא כדורשו עלי לעיל
כגון תחתיה ורש"י
תחת יאירי בושא על גבי
הזה שדור תחת האבן
והתחתיו שיש עלי וכו' ו
הוא רקס ממעט דם אבל
הטורח נטמא על זה הנה
נטמא. והנשא נלא דלא
מממעט מהיא עלי דמה;
הנשא מיעטא ח"ה. ח"ה.
הדא רישני. אחת
למיעטא דמה. וכו' ו
רישני עלי לרבות דמה
(נשיא) ושאר דברים דחיי
הנשיא אחת והנשא אחת
למיעטא משכב ומושב ר'
למיעטא אחת והנשא אחת
מ"ה שילוב און לי
(אלא) מטמא מבישא אלא
און כלבד מיין שכתב ורש"י
וימיה גולו דם הנה ח"ל
למיעטא לרבות כל
האמור בענין. וי"ל דסוגיא
הכא כרבי דאמר ר' א
מרבא מביא גליו דם הנה
מדכתיב אחת אחת דרש
למיעטא דחיינא ואפי'
ורבין דרשין תחת אחת
משכב מושב ורש"י ע"ה
למשכב מושב. האמור

ה' ולשני ר' יוסי היא דאמר
ורואמו שטיחין. ותימה והלא
פ"ב דיומא ללמדך שקשה
טוב אמרין דבשר מן החי
רי ליה בשמעתין אין גזעו
עולם כשנחתך ממנו. וי"ל
יכיה שגורם טומאת משכב
גמרי. ועי"ל דם נדה נמי